

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LIZINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

30.09.2011.

Sarajevo, novembar/studeni 2011. godine

1. UVOD.....	3
2. UČESNICI NA TRŽIŠTU	4
2.1. Broj lizing društava	4
2.2. Vlasnička struktura.....	5
2.3. Broj zaposlenih u lizing društvima.....	5
3. STRUKTURA BILANSA STANJA	6
3.1. Struktura aktive	6
3.2. Kvalitet aktive	7
3.3. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga.....	8
3.4. Tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora.....	9
3.5. Struktura pasive.....	10
4. FINANSIJSKI REZULTAT POSLOVANJA	11
5. PONDERISANE NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE	11
6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	13
7. PRILOZI.....	15
Prilog 1. Osnovni podaci o lizing društvima.....	15
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture lizing društava	16
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove lizing društava	17
Prilog 4. Pregled rezervi za FL lizing društava	17
Prilog 5. Konsolidovani bilans stanja.....	18
Prilog 6. Konsolidovani bilans uspjeha.....	19
Prilog 7. Rangiranje bilansne sume.....	20

1. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljem tekstu Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) lizing društava, sačinila je Informaciju o sektoru lizinga u Federaciji BiH (na dan 30.09.2011. godine) na osnovu analize izvještaja o poslovanju koje su lizing društva dostavila Agenciji (posredni - off site nadzor) i podacima kojima raspolaže konstatovanim u kontrolama na licu mjesta (neposredni - on site nadzor).

Poslovanje lizing društava u Federaciji BiH je regulisano Zakonom o lizingu koji je stupio na snagu 03.01.2009. godine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” broj: 85/08 i 39/09). Zakonom su definisani uslovi za osnivanje, poslovanje i prestanak rada lizing društava, prava i obaveze subjekata u poslovima lizinga, upravljanje rizicima, finansijsko izvještavanje i nadzor nad poslovanjem lizing društava.

Nadzor nad lizing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licence za rad lizing društvima od strane Agencije sa ciljem stalnog praćenje poslovanja i finansijskog stanja svakog pojedinačnog lizing društva i sektora lizinga u Federaciji BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja lizing društava s važećim propisima, te analiziranjem i provjerama finansijskih izvještaja lizing društava.

Negativni efekti globalne ekonomske i finansijske krize su krajem 2008. godine zaustavili ekspanziju rasta lizing društava, koja je doživjela svoj vrhunac u periodu od 2006. do 2008. godine.

Neophodno je napomenuti da je 23.06.2011. godine Rješenjem Agencije oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga jednom društvu koje je poslovalo sa gubitkom većim od iznosa kapitala. Rješenje o oduzimanju dozvole je, u skladu sa odredbama Zakona o likvidacionom postupku ("Službene novine Federacije BiH", broj 29/03), dostavljeno Općinskom sudu u Sarajevu. Navedeno društvo će ostati pod nadzorom Agencije sve do trenutka dok nadležni sud ne definiše status istog. Društvo je na sudu izvršilo preregistraciju (izmjena naziva društva i šifri djelatnosti). Učešće navedenog društva u bilansnoj sumi sektora lizinga FBiH na dan 30.06.2011. godine iznosilo je 28%, dok se 85% od ukupnog iznosa otpisanih potraživanja odnosilo na isto društvo.

Napominjemo, da finansijski pokazatelji na dan 30.09.2011. godine iskazani u Informaciji ne uključuju lizing društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga, izuzev ukoliko nije drugačije naznačeno.

U periodu od 01.01.-30.09.2011. godine na razini djelatnosti lizinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit u iznosu od 521 hiljadu KM. Dva lizing društva su iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 2.353 hiljada KM, dok je pet lizing društava iskazalo pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 2.874 hiljada KM.

Bilansna suma sektora lizinga na dan 30.09.2011. godine iznosila je 769.301 hiljada KM, što je za 30,6% ili za 339.089 hiljada KM manje u odnosu na 31.12.2010. godine. Smanjenje bilansne sume je uzrokovano isključenjem bilansnih pozicija društva, kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga.

Ukoliko bi se podaci navedenog društva isključili iz izvještaja na dan 31.12.2010. godine, bilansna suma preostalih sedam lizing društava na dan 30.09.2011. godine je veća za 4 % ili 27.872 hiljada KM, što pokazuje da lizing društva u Federaciji BiH poslovanje nastavljaju sa blagim trendom rasta.

Ukoliko se uporede pojedinačne bilansne sume lizing društava sa 31.12.2010. godine, dolazi se do zaključka da su bilansne sume kod pet društava veće za 31.133 hiljada KM, dok je kod dva društva evidentiran pad bilansne sume u ukupnom iznosu od 3.261 hiljada KM.

Na nivou sektora lizinga u periodu od 01.01.2011. do 30.09.2011. godine, ostvarena je dobit u iznosu od 521 hiljada KM.

Neposredni nadzor nad poslovanjem lizing društava provode ovlaštena lica Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontrolisanim lizing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja poslovanja lizing društava, njihove zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

Nepravilnosti utvrđene neposrednim nadzorom u posmatranom period 2011. godine odnosile su se uglavnom na nepridržavanje odredbi Zakona o lizingu i na temelju istog donesenih propisa, neadekvatne politike i procedure kojima se definišu osnovni rizici u poslovanju lizing društva (kreditni rizik, likvidnosti, operativni, tržišni, rizik koncentracije i drugi) i način upravljanja rizicima, neadekvatno postojanje i djelovanja sistema internih kontrola i interne revizije, neadekvatno izvještavanje Agenciji, nepoštivanje Odluke o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima lizing društava pogrešna klasifikacija ugovora o lizingu, nepridržavanje odredbi Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH i Međunarodnih računovodstvenih standarda, poslovne aktivnosti koje nisu u skladu sa odredbama člana 5. i 7. Zakona o lizingu, nerealno reprogramirani i restrukturirani ugovori isključivo sa ciljem smanjenja troška rezervi za gubitke u izvještajnom period bez adekvatne i realne osnove za prolongaciju obaveza ili perioda otplate i pogrešna dostava podataka u Centralni registar kredita.

Podaci u Informaciji o finansijskom volumenu po operativnom lizingu i broju ugovora finansijskog i operativnog lizinga su preuzeti od Udruženja društava za lizing u Bosni i Hercegovini.

2. UČESNICI NA TRŽIŠTU

2.1. Broj lizing društava

Sedam lizing društava registrovanih u Federaciji BiH obavlja poslove lizinga u 28 podružnica, od kojih se 23 podružnice nalaze u Federaciji BiH i 5 podružnica u Republici Srpskoj. Dozvolu za obavljanje poslova lizinga posjeduju sljedeća lizing društva:

1. ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo,
2. Euroleasing d.d. Mostar,
3. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
4. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. S-Leasing d.o.o. Sarajevo,
6. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
7. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

Agencija je lizing društvu registrovanom u Republici Srpskoj 19.09.2011. godine izdala saglasnost za osnivanje 5 podružnica na području Federacije BiH (Sarajevo, Tuzla, Bihać, Mostar i Vitez).

2.2. Vlasnička struktura

Od ukupno sedam lizing društava, dva lizing društva se nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih matičnih kuća, dok se četiri lizing društva nalaze u većinskom vlasništvu svojih nerezidentnih matičnih kuća i/ili domaćih banaka osnovanih stranim kapitalom. Jedno lizing društvo se nalazi u većinskom vlasništvu rezidenta.

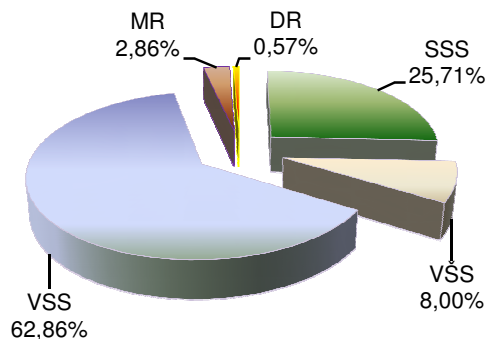
Zahtjev za povećanje vlasničkog interesa u lizing društvu podnijela je nerezidentna matična kuća koja već ima većinsko vlasništvo u tom društvu. (30.09.2011. godine), čime bi ista postala 100% vlasnik lizing društva.

Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture lizing društava dati su u Prilogu 2. Informacije.

2.3. Broj zaposlenih u lizing društvima

U sektoru lizinga ukupan broj zaposlenih na dan 30.09.2011. godine iznosio je 175, što je za 2% više u odnosu na prethodni kvartal. Treba napomenuti da pored navedenog broja zaposlenih, u lizing društvima je angažovan još 31 radnik putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju.

Grafikon 1. Kvalifikaciona struktura u sektoru lizinga

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 30.09.2011. godine na nivou sektora lizinga na svakog zaposlenog se odnosi 4.396 hiljada KM aktive (31.12.2010. godine – 4.545 hiljada KM po zaposlenom). Istovremeno, na dan 30.09.2011. godine, u sektoru mikrokreditnih organizacija i fondacija ovaj pokazatelj je iznosio 337 hiljada KM aktive po zaposlenom, a u sektoru bankarstva 2.602 hiljade KM po zaposlenom.

3. STRUKTURA BILANSA STANJA

3.1. Struktura aktive

Ukupna bilansna suma lizing društava u Federaciji BiH na dan 30.09.2011. godine je iznosila 769.301 hiljada KM, što je za 292.376 hiljada KM ili 28% manje u odnosu na 30.06.2011. godine.

U strukturi ukupne aktive lizing društava najznačajnije učešće su imala neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga koja iznose 517.913 hiljada KM, što predstavlja 67% aktive sektora lizinga.

Neto potraživanja po osnovu zajmova na dan 30.09.2011. godine iznosila su 125.164 hiljada KM, što predstavlja 16% od ukupne aktive. U poređenju sa prethodnim kvartalom, kada su neto potraživanja po osnovu zajma iznosila 306.961 hiljada KM, došlo je do smanjenja od 59% iz razloga što na izvještajni datum (30.09.2011. godine) nisu uključeni podaci za društvo kojem je Agencija oduzela dozvolu za obavljanje poslova lizinga.

Od ukupnog iznosa potraživanja po osnovu zajma na dan 30.09.2011. godine, 83.251 hiljada KM ili 67% se odnosi na potraživanja lizing društava od subsidijarnih lica po osnovu odobrenih zajmova. Dva lizing društva su u prethodnom periodu poslovanja (prije stupanja Zakona o lizingu) odobravalala zajmove subsidijarnim licima.

U strukturi ukupne aktive, zajmovi će ostati u bilansima lizing društava dok ne isteknu rokovi na koje su odobreni.

Neto vrijednost sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 30.09.2011. godine je za 51% manji u odnosu na prethodni izvještajni period (30.06.2011. godine). Ukoliko se i za prethodni izvještajni period isključe podaci lizing društva kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga, neto vrijednost operativnog lizinga na dan 30.09.2011. godine je u porastu za 1.432 hiljada KM u poređenju sa prethodnim izvještajnim periodom. Pojedinačno posmatrano, tri lizing društva su imala porast neto vrijednosti sredstava u iznosu od 1.793 hiljada KM u odnosu na prethodni izvještajni period.

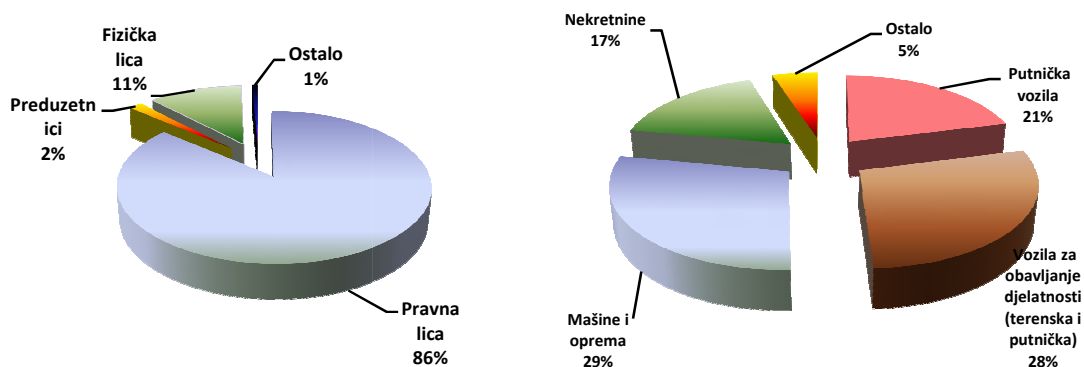
U Tabeli 1. Informacije prikazani su podaci neto bilansnih pozicija aktive na dan 30.09.2011. godine u poređenju sa 31.12.2010. godine.

Tabela 1. Struktura neto bilansnih pozicija aktive (000 KM)

Bilansne pozicije	31.12.2010	% učešće u aktivi	30.9.2011	% učešće u aktivi	30.09.2011 31.12.2010
Finansijski lizing	541.367	49%	517.913	67%	-4,33%
Operativni lizing	76.651	7%	36.490	5%	-52,39%
Zajam	368.178	33%	125.164	16%	-66,00%
Ostala aktiva	122.193	11%	89.734	12%	-27,00%
Ukupna aktiva	1.108.389	100%	769.301	100%	-30,59%

U strukturi potraživanja prema korisniku lizinga i predmetu lizinga nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodne izvještajne periode.

Grafikon 2. Struktura finansijskog lizinga prema predmetu i korisniku lizinga na dan 30.09.2011. godine

U strukturi bilansne sume finansijskog sektora koji nadzire Agencija, na sektor lizinga odnosi se 5%, na bankarski sektor odnosi se 92% i 3% bilansne sume se odnosi na mikrokreditni sektor.

3.2. Kvalitet aktive

U skladu sa izvještajima lizing društava, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 30.09.2011. godine iskazane su u iznosu od 23.688 hiljada KM, što predstavlja povećanje za 21% ili 4.178 hiljada KM u odnosu na 31.12.2010. godine. U poređenju sa prethodnim kvartalom, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu su povećane za 5%.

Potraživanja po osnovu zajma na dan 30.09.2011. godine su iznosila 125.164 hiljada KM, što predstavlja smanjenje od 59% ili 181.797 hiljada KM u odnosu na prethodni kvartal. Rezerve za zajmove na dan 30.09.2011. godine su iznosile 2.410 hiljada KM i smanjene su za 87% ili 16.537 KM u odnosu na 30.06.2011. godine.

Značajno smanjenje ukupnih potraživanja i rezervi za gubitke po osnovu zajmova u odnosu na prethodni kvartal, je uzrokovano neiskazivanjem ukupnih potraživanja i rezervi za gubitke za društvo kojem je od strane Agencije oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga. Pomenuto društvo u prethodnom kvartalu je imalo učešće od 59% od iznosa ukupnih potraživanja po osnovu zajmu i 96% od iznosa ukupnih rezervi za gubitke po osnovu zajma.

Grafikon 3. Troškovi rezervi za gubitke za finansijski lizing i zajam (u 000 KM)

3.3. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Iznos finansiranja putem lizinga (novi plasmani po finansijskom i operativnom lizingu) u posmatranom periodu u 2011. godini iznosio je 203.886 hiljada KM, što predstavlja povećanje od 27% u odnosu na isti period 2010. godine.

U poređenju sa drugim kvartalom 2011. godine, iznos finansiranja u trećem kvartalu 2011. godine je manji za 12%.

Tabela 2. Struktura iznosa finansiranja po predmetu lizinga u periodu od 01.01. - 30.09. u 2010. i 2011. godine

(000 KM)

	01.01.-30.09.2010			01.01.-30.09.2011		
	Finansijski lizing	Operativni lizing	UKUPNO	Finansijski lizing	Operativni lizing	UKUPNO
Vozila	98.830	8.727	107.557	124.973	14.660	139.633
Oprema	34.415	155	34.569	43.717	1.007	44.724
Nekretnine	19.028	0	19.028	19.528	0	19.528
UKUPNO	152.273	8.881	161.155	188.218	15.667	203.886

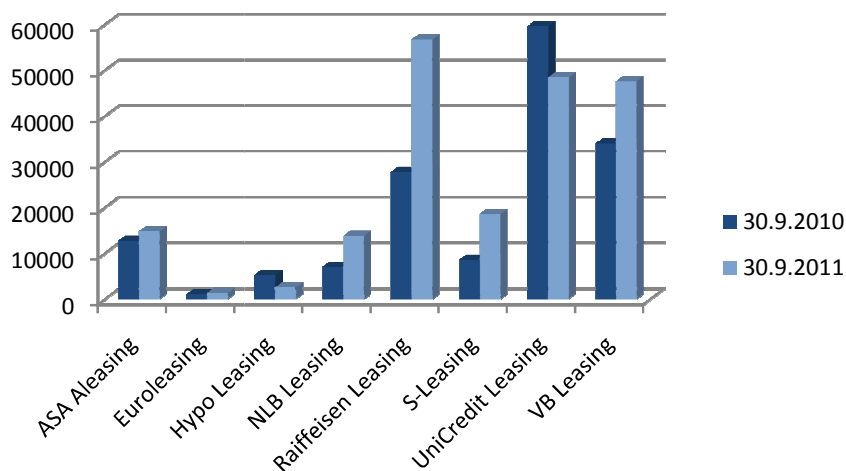
U ukupan volumen finansiranja u periodu od 01.01. do 30.09. 2011. godine je uključen i volumen finansiranja društva kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga u FBiH, odnosno volumen finansiranja koje je pomenuto društvo ostvarilo do datuma oduzimanja licence.

3.4. Tržišno učešće prema finansijskom volumenu i broju ugovora

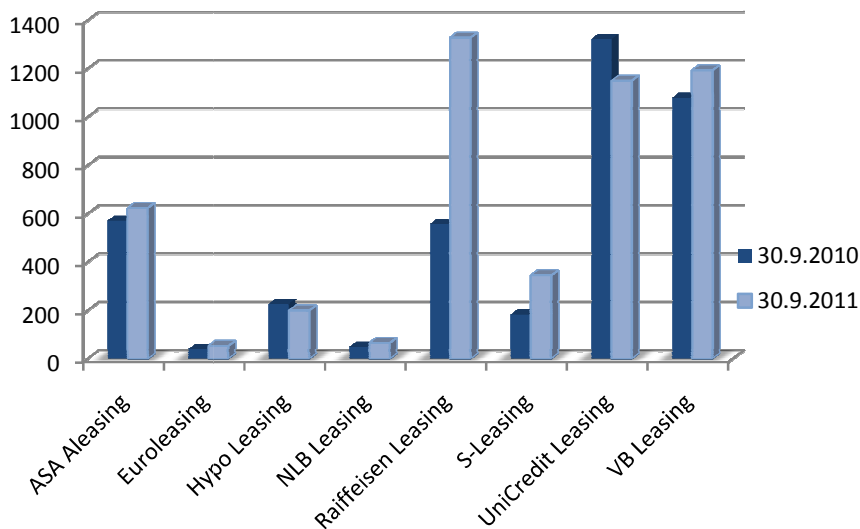
Pojedinačno posmatrano, šest lizing društava je pomenutom periodu 2011. godine ostvarilo porast novih plasmana putem finansijskog i operativnog lizinga u odnosu na isti period prethodne godine.

Grafikon 4. Tržišno učešće prema volumenu (u 000 KM)

Broj novozaključenih ugovora u prvih devet mjeseci 2011. godine je iznosio 4.959 što je za 23% više u odnosu na isti period prethodne godine.

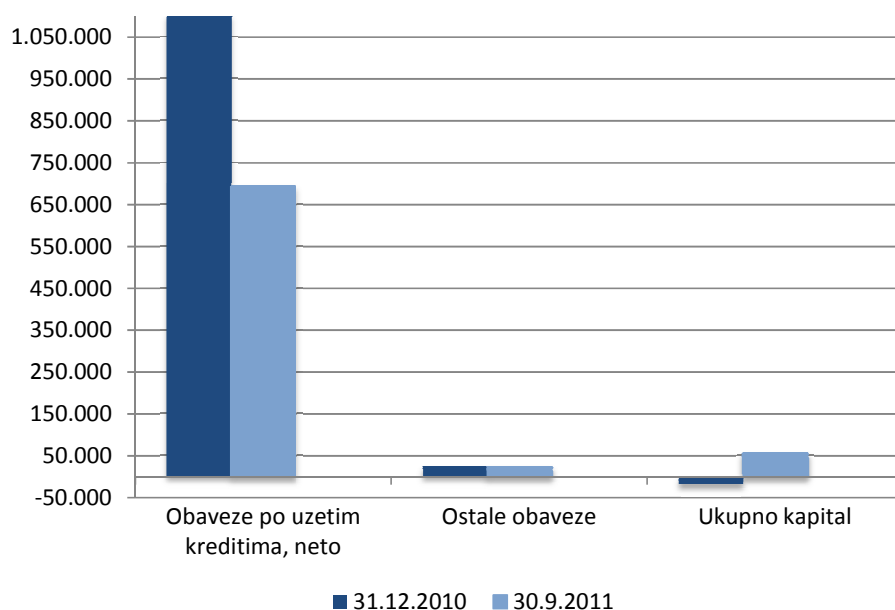
Grafikon 5. Tržišno učešće prema broju ugovora

3.5. Struktura pasive

Na dan 30.09.2011. godine nije došlo do značajnih izmjena u strukturi pasive u odnosu na prethodne izvještajne periode. Obaveze po uzetim kreditima i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive.

Grafikon 6. Struktura pasive – uporedni podaci (000 KM)

Ukupne obaveze po kreditima smanjene su za 37% u odnosu na 31.12.2010. godine i 35% u odnosu na 30.06.2011. godine.

Struktura obaveza po kreditima na dan 30.09.2011. godine je slična strukturi iz prethodnih izvještajnih perioda. U strukturi izvora finansiranja i dalje dominiraju zaduženja od osnivača ili povezanih lica (70% od ukupnih obaveza po kreditima), dok se 25% odnosi na zaduženja od evropskih i domaćih razvojnih banaka (EIB, EBRD, CEDB, DEG, Razvojna Banka FBiH itd.). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih preduzeća, a obezbjeđena su bankarskim garancijama izdatim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija. Također, u strukturi izvora finansiranja, 5% se odnosi na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka.

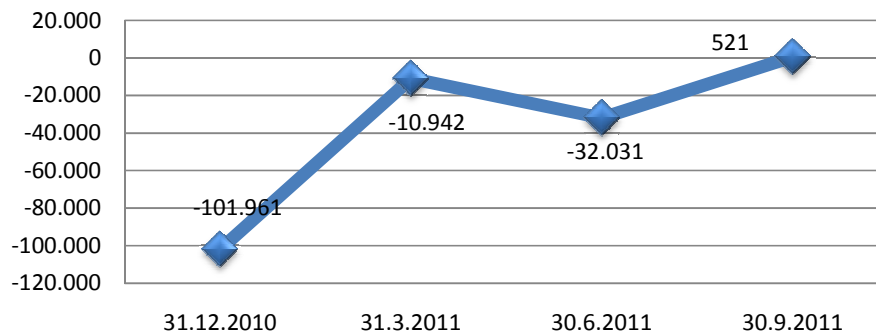
Ukupni kapital lizing društava je na dan 30.09.2011. godine iznosio 54.674 hiljada KM. U iznos ukupnog kapitala nije uključeno društvo kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga, a čiji je ukupni kapital u prethodnom kvartalu bio negativan u iznosu od 100.483 hiljada KM.

4. FINANSIJSKI REZULTAT POSLOVANJA

Na nivou sektora lizinga u periodu od 01.01.2011. do 30.09.2011. godine, ostvarena je dobit u iznosu od 521 hiljada KM.

Pojedinačno posmatrano, dobit nakon oporezivanja ostvarilo je pet lizing društava u iznosu od 2.874 hiljada KM, dok su gubitak iskazala dva lizing društva u iznosu od 2.535 hiljada KM.

Grafikon 7. Pregled dobiti /gubitka sektora lizinga po periodima (000 KM)

Najznačajniju kategoriju prihoda lizing društava predstavlja kamatni prihod, koji je u trećem kvartalu 2011. godine iznosio 54% od ukupno ostvarenog prihoda. Značajnu poziciju prihoda čine i prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja (14% od ukupnih prihoda) koji su uglavnom formirani po osnovu izuzimanja predmeta lizinga po otpisanim potraživanjima.

Rashodi po osnovu kamata su manji za 14.863 hiljada KM ili 43% u odnosu na 30.09.2010. godine, od čega se 168 hiljada KM ili 1% odnosi na stvarno smanjenje kamatnog troška, dok se ostatak odnosi na isključivanje podataka društva kojem je oduzeta dozvola za obavljanje poslova lizinga.

5. PONDERISANE NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o lizingu, izražena na godišnjem nivou, iskazuje se u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o finansijskom lizingu.

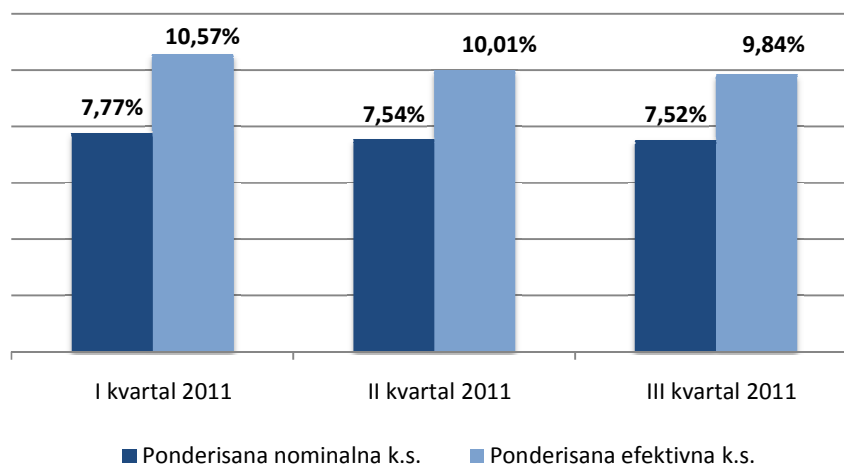
U trećem kvartalu 2011. godine ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore o finansijskom lizingu je 7,52%, a efektivna kamatna stopa je 9,84%.

Tabela 3. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za treći kvartal 2011. godine (finansijski lizing)

Rb	OPIS	Iznos finansiranja u (000) KM	Ponderisana nominalna kamatna stopa	Ponderisana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	1.829	6,33%	10,76%
a.	putnička vozila	1.551	6,24%	10,84%
b.	vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	216	7,15%	10,77%
c.	mašine i oprema	61	5,77%	8,68%
d.	ostalo	1	7,00%	10,48%
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	57.557	7,59%	9,94%
a.	putnička vozila	17.244	8,01%	11,08%
b.	vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	17.855	7,07%	9,59%
c.	mašine i oprema	11.767	7,82%	10,51%
d.	nekretnine	10.692	7,53%	8,03%
	UKUPNO	59.386	7,52	9,84

U poređenju sa prvim kvartalom i drugim kvartalom 2011. godine evidentan je blagi pad nominalnih i efektivnih kamatnih stopa kod novozaključenih ugovora.

Grafikon 8 . Pregled prosječnih ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatni stopa za ugovore o finansijskom lizingu

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu (plaćanje unaprijed od strane korisnika lizinga), kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi lizing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine lizing ugovora (kasko osiguranje i sl.).

Za ugovore o finansijskom lizingu koji su odobreni u izvještajnom mjesecu, lizing društva su obavezna na mjesečnom nivou izvještavati Agenciju o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama, a u skladu sa propisanom metodologijom. Na taj način se ostvaruje transparentnost i uporedivost finansiranja putem lizinga.

6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja lizing društava u Federaciji BiH na kraju trećeg kvartala 2011. godine, može se zaključiti da sektor lizinga u Federaciji BiH doživljava blagi porast kako u segmentu novih plasmana tako i u unapređenju naplate potraživanja i relativnom smanjenju troškova rezervi za gubitke. Kod pojedinih lizing društava su još uvijek prisutne poteškoće poslovanja koje proizilaze iz naplate postojećih potraživanja koja su nastala u prethodnim periodima.

Stabilizacija trenda makroekonomskih pokazatelja u BiH i samim tim blago povećana potražnja za finansiranjem putem lizinga, kao i reorganizacija poslovanja unutar lizing društava u smislu prilagođavanja poslovanja u uslovima krize i usklađivanje sa regulatornim propisima, su faktori koji su uticali na zaustavljanje negativnih trendova koji su dominirali unutar sektora.

Najveći negativan uticaj na finansijske pokazatelje lizing društava imaju zajmovi-krediti koji su plasirani od strane lizing društava do 03.01.2009. godine. Analizom finansijskih izvještaja lizing društava dostavljenih Agenciji, došlo se do zaključka da lizing društva koja nisu plasirala zajmove imaju znatno manje poteškoća u poslovanju.

Portfolio finansijskog lizinga se može ocjeniti kao zadovoljavajući uzimajući u obzir objektivne tržišne okolnosti i stanje u BiH ekonomiji.

Agencija će se u narednom periodu fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti kontinuiran nadzor lizing društava posrednim i neposrednim kontrolama,
- dopunjavanje regulative za lizing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje lizing društava,
- unapređenje zakonske regulative u segmentu zaštite potrošača lizing usluga,
- praćenje aktivnosti lizing društava na sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijediti saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
- definisanje elektronskog načina dostavljanja podataka i kreiranje aplikativne podrške za aktivnosti u vezi sa off-site nadzorom lizing društava,
- unaprijeđenje strukture i kvaliteta podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne Banke BiH i
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova.

U narednom periodu lizing društva trebaju dodatno da se fokusiraju na kontrolu dospjelih, a nenaplaćenih potraživanja, odnosno najveću pažnju treba posvetiti nekvalitetnim plasmanima i poduzimanju aktivnosti na unapređenju naplate dospjelih potraživanja.

Aktivnosti lizing društava trebaju biti usmjerene na:

- politike i procedure upravljanja kreditnim, operativnim i tržišnim rizicima,
- uspostavi sistema internih kontrola i funkciju interne revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje informatičke podrške u cilju adekvatnijih računovodstvenih evidencija i kvalitetnijeg izvještavanja,
- detaljnije informisanje klijenata o proizvodima koje lizing društva nude u cilju boljeg razumjevanja i ozbiljnijeg pristupa finansiranju putem lizinga i
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH.

7. PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o lizing društvima na dan 30.09.2011. godine

Redni broj	Naziv lizing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licence	Broj zaposl.	Web adresa
1.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	Bulevar Meše Selimovića 16, Sarajevo	Abaza Dženamir	+ 387 33 771 222	22.03.2010	21	www.asa-leasing.ba
2.	Euroleasing d.d. Mostar	Vukovarska 1, Mostar	Renata Perić	+ 387 36 394 500	03.02.2010	5	www.euroleasing.ba
3.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 14c, Sarajevo	Amela Kalisi	+ 387 33 716 135	19.03.2010	11	www.nbleasing.ba
4.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 11c, Sarajevo	Belma Sekavić - Bandić	+ 387 33 254 354	19.01.2010	68	www.rlhb.ba
5.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7 Sarajevo	Katarina Sabol	+ 387 33 565 850	11.02.2010	8	www.s-leasing.ba
6.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića 2, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 721 750	16.03.2010	27	www.unicreditleasing.ba
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010	35	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	175	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture lizing društava na dan 30.09.2011. godine

LIZING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% učešća
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	51,00%
	ALEASING d.o.o. Celje	49,00%
EUROLEASING d.d. Mostar	EUROLEASING d.o.o. Zagreb	27,24%
	EUROHERC osiguranje d.d. Sarajevo	17,66%
	EUROHERC osiguranje d.d. Zagreb	13,52%
	BSO d.d. Sarajevo	8,40%
	AGRAM životno osiguranje d.d. Zagreb	6,79%
	JADRANSKO osiguranje d.d. Zagreb	6,79%
	EUROAGRAM TIS d.o.o. Zagreb	6,50%
	EURO DAUS d.d. Split	6,50%
	EURODOM d.o.o. Osijek	6,50%
	AGRAM d.d. Ljubuški	0,06%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
S-LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	90,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	10,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT LEASING S.p.A., Milan	100,00%
VB LEASING d.o.o Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	VOLKSBANK d.d. Sarajevo	49,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove lizing društava sa 30.09.2011. godine (u 000 KM)

Redni broj	Dani kašnjenja	Stopa rezervisanja	Iznos potraživanja	Ukupna rezervisanja
1	0-60	0,05%	115.521	58
2	60-90	5%	1.996	100
3	90-180	10%	744	74
4	180-270	30%	6.712	2.013
5	270-360	50%	52	26
6	preko 360	100%	139	139
UKUPNO			125.164	2.410

Prilog 4. Pregled rezervi za FL lizing društava sa 30.09.2011. godine (u 000 KM)

Redni broj	Dana kašnjenja	Min.stopa rezervisanja za finansijski lizing (pokretne stvari)	Min.stopa rezervisanja za finansijski lizing (nepokretne stvari)	Osnovica za izračun rezervisanja za pokretne stvari	Osnovica za izračun rezervisanja za nepokretne stvari	Rezervisanja za pokretne stvari	Rezervisanja za nepokretne stvari	Ukupna rezervisanja
1	0-60	0,50%	0,50%	54.871	8.391	456	42	498
2	60-90	10%	10%	5.678	439	586	44	630
3	90-180	50%	50%	5.918	60	3.142	30	3.172
4	preko 180	100%	75%	18.991	10	18.991	8	18.997
5	preko 360	100%	100%	0	391	0	391	391
UKUPNO				85.458	9.291	23.174	514	23.688

Prilog 5. Konsolidovani bilans stanja (000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2010		30.9.2011		% rasta
		Iznos	%	Iznos	%	
	AKTIVA					30.09.2011 31.12.2010
1.	Novac i novčani ekvivalenti	22.080	1,99%	15.718	2,04%	-28,81%
2.	Plasmani bankama	20	0,00%	0	0,00%	-100,00%
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto	541.367	48,84%	517.913	67,32%	-4,33%
3a)	potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	658.443	59,41%	637.537	82,87%	-3,18%
3b)	rezerve za gubitke	19.510	1,76%	23.688	3,08%	21,41%
3c)	odgođeni prihodi po osnovu kamata	97.306	8,78%	95.777	12,45%	-1,57%
3d)	odgođeni prihodi po osnovu naknada	260	0,02%	159	0,02%	-38,85%
4.	Potraživanja od subsidijarnih lica	180	0,02%	0	0,00%	-100,00%
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	112.670	10,17%	65.828	8,56%	-41,57%
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	46.165	4,17%	36.250	4,71%	-21,48%
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog lizinga	97.524	8,80%	53.052	6,90%	-45,60%
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	10.146	0,92%	6.912	0,90%	-31,87%
5d)	ispravka vrijednosti-operativni lizing	20.873	1,88%	16.562	2,15%	-20,65%
6.	Dugoročne investicije	43.928	3,96%	572	0,07%	-98,70%
7.	Ostala aktiva	388.145	35,02%	169.270	22,00%	-56,39%
7a)	Zajmovi, neto	348.132	31,41%	122.754	15,96%	-64,74%
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	368.178	33,22%	125.164	16,27%	-66,00%
7a2)	rezerve za zajmove	20.046	1,81%	2.410	0,31%	-87,98%
7b)	ostala aktiva	40.013	3,61%	46.516	6,05%	16,25%
	UKUPNA AKTIVA	1.108.390	100,00%	769.301	100,00%	-30,59%
	PASIVA					
9.	Obaveze po uzetim kreditima, neto	1.102.321	99,45%	691.941	89,94%	-37,23%
9a)	obaveze po kratkoročnim kreditima	48.950	4,42%	53.327	6,93%	8,94%
9b)	obaveze po dugoročnim kreditima	1.054.236	95,11%	639.522	83,13%	-39,34%
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	865	0,08%	908	0,12%	4,97%
10.	Ostale obaveze	25.372	2,29%	22.686	2,95%	-10,59%
	UKUPNO OBAVEZE	1.127.693*	101,74%*	714.627	92,89%	-36,63%
11.	Osnovni kapital	72.555	6,55%	56.034	7,28%	-22,77%
12.	Rezerve	3.424	0,31%	5.528	0,72%	61,45%
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-95.282	-8,60%	-6.888	-0,90%	-92,77%
	UKUPNO KAPITAL	-19.303	-1,74%	54.674	7,11%	183,24%
	UKUPNO PASIVA	1.108.390	100,00%	769.301	100,00%	-30,59%

*Napomena: iskazane ukupne obaveze su veće od ukupne pasive uslijed negativne vrijednosti ukupnog kapitala.

Prilog 6. Konsolidovani bilans uspjeha (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	30.9.2010		30.9.2011		% rasta 30.09.2011 / 30.09.2010
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	72.854	77%	36.702	54%	-50%
1a)	kamate po finansijskom lizingu	35.770	38%	28.256	41%	-21%
1b)	ostali prihodi od kamata	37.084	39%	8.446	13%	-77%
2.	Rashodi po kamatama	34.173	36%	19.310	28%	-43%
3.	Neto prihodi od kamata	38.681	41%	17.392	26%	-55%
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	22.364	23%	31.431	46%	41%
5.	Operativni rashodi	37.978	40%	28.992	43%	-24%
5a)	troškovi plata i doprinosa	8.291	9%	6.159	9%	-26%
5b)	troškovi poslovnog prostora	11.544	12%	10.315	15%	-11%
5c)	ostali operativni troškovi	18.143	19%	12.518	18%	-31%
6.	Troškovi rezervi za gubitke	109.137	115%	19.091	28%	-83%
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski lizing	28.948	30%	15.911	23%	-45%
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	80.189	84%	3.180	5%	-96%
7.	Dobit prije poreza	-86.070	-90%	741	1%	-101%
8.	porez na dobit	161	0%	220	0%	37%
9.	Neto dobit	-86.231	-91%	521	1%	-101%

Prilog 7. Rangiranje bilansne sume

31.12.2010					30.9.2011					
Rang	Lizing društvo	Bilansna suma (000 KM)	Učešće 2010.	Kumul. učešće	Rang	Lizing društvo	Bilansna suma (000 KM)	Učešće 2011.	Kumul. učešće	Indeks bilansne sume
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	229.030	30,89%	30,89%	1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	236.042	30,68%	30,68%	103
2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	178.336	24,05%	54,94%	2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	191.418	24,88%	55,56%	107
3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	105.273	14,20%	69,14%	3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	108.572	14,11%	69,68%	103
4.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	81.003	10,92%	80,06%	4.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	87.236	11,34%	81,02%	108
5.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	72.319	9,75%	89,81%	5.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	70.681	9,19%	90,21%	98
6.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	46.006	6,20%	96,02%	6.	S-Leasing d.o.o. Sarajevo	47.452	6,17%	96,37%	103
7.	Euroleasing d.d. Mostar	29.523	3,99%	100,00%	7.	Euroleasing d.d. Mostar	27.900	3,63%	100,00%	95
UKUPNO		741.490	100%		UKUPNO		769.301	100%		104